

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> (дата звернення: 06.01.2026).
2. Бех І. Д. Виховання особистості: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 2008. 848 с.
3. Васильєва М. П. Деонтологічний компонент підготовки сучасного педагога в умовах вищого навчального закладу. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2011. № 2. С. 168–177.
4. Муращенко Т. В. Змішане та дистанційне навчання як спосіб доступу до якісної освіти. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2017. № 3. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/93>
5. Субіна О. О. Ціннісні засади та етичні принципи взаємодії учасників освітнього процесу в умовах змішаного навчання майбутніх кваліфікованих робітників у ЗП(ПТ)О. *Професійна педагогіка*. 2024. № 1(28). С. 176–184.
6. Жуков В. Суть, форми та методи виховання морально-етичної культури майбутніх учителів в Україні та Великій Британії. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. 2025. № 3. С. 55–61.
7. Жуковська С. Нормативне закріплення етичної компетентності педагогічного працівника. *Фахова передвища освіта*. 19.02.2025. URL: <https://osvitafp.com.ua/2025/02/19/normativne-zakriplennia-etychnoi-kompetentnosti-pedahohichnoho-pratsivnyka/> (дата звернення: 06.01.2026).
8. Скаун С. О. Формування морально-етичної культури майбутніх учителів в освітньому процесі закладу вищої освіти: кваліфікаційна робота магістра. *Вінниця*. 2024. 110 с.

REFERENCES

1. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy». Verkhovna Rada Ukrainy [On Education: Law of Ukraine dated 05.09.2017 No. 2145-VIII. Database "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> (data zvernennia: 06.01.2026). [in Ukrainian]
2. Bekh, I. D. (2008). Vychovannia osobystosti: Pidruchnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Personality Education: A Textbook for Students of Higher Education Institutions]. Kyiv: Lybid, 2008. 848 s. [in Ukrainian]
3. Vasyliieva, M. P. (2011). Deontologichniy komponent pidhotovky suchasnoho pedahoha v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu [Deontological component of training a modern teacher in a higher educational institution]. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni

- Alfreda Nobelia. Seriiia «Pedahohika i psykholohiia». № 2. S. 168–177. [in Ukrainian]
4. Murashchenko, T. V. (2017). Zmishane ta dystantsiine navchannia yak sposib dostupu do yakisnoi osvity [Blended and distance learning as a way to access quality education. Vidkryte osvritnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu]. № 3. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/93> [in Ukrainian]
5. Subina, O. O. (2024). Tsinnisni zasady ta etychni pryntsyipy vzaemodii uchashnykiv osvitnoho protsesu v umovakh zmishanoho navchannia maibutnykh kvalifikovanykh robitynykiv u ZP(PT)O [Values and ethical principles of interaction between participants in the educational process in the context of blended learning of future skilled workers in vocational (technical) education]. Profesiina pedahohika. № 1(28). S. 176–184. [in Ukrainian]
6. Zhukov, V. (2025). Sut, formy ta metody vykhovannia moralno-etychnoi kultury maibutnykh uchyteliv v Ukraini ta Velykii Brytanii [The essence, forms and methods of educating the moral and ethical culture of future teachers in Ukraine and Great Britain]. Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriiia «Pedahohichni nauky». № 3. S. 55–61. [in Ukrainian]
7. Zhukovska, S. (2025). Normativne zakriplennia etychnoi kompetentnosti pedahohichnoho pratsivnyka [Normative consolidation of the ethical competence of a pedagogical worker]. Fakhova peredvyscha osvita. 19.02.2025. URL: <https://osvitafp.com.ua/2025/02/19/normativne-zakriplennia-etychnoi-kompetentnosti-pedahohichnoho-pratsivnyka/> (data zvernennia: 06.01.2026). [in Ukrainian]
8. Skakun, S. O. (2024). Formuvannia moralno-etychnoi kultury maibutnykh uchyteliv v osvitnomu protsesi zakladu vyshchoi osvity: kvalifikatsiina robota mahistra [Formation of moral and ethical culture of future teachers in the educational process of a higher education institution: master's thesis]. Vinnytsia. 110 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧИСТЯКОВА Ірина – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач аспірантури і докторантури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHYSTYAKOVA Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Postgraduate and Doctoral Studies at Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Scientific interests: professional training of future teachers.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку 27.12.2025 р.

УДК 78.036.9.089.6:780.647.2

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-118-125

СТРЕЛЬЧЕНКО Костянтин –

заслужений артист України,
доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5100-3656>
e-mail: sunnyside.trio@gmail.com

МАЛАХОВА Маргарита –

кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8287-5374>
e-mail: m.malakhova@kubg.edu.ua

ЧИТАННЯ ПАРТИТУР ТА ПРИНЦИПИ ІНСТРУМЕНТУВАННЯ ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВИХ ТВОРІВ У АНСАМБЛЕВІЙ АКОРДЕОННО-БАЯННІЙ ВИКОНАВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

У статті здійснено комплексний аналіз проблеми читання партитур та принципів інструментування естрадно-джазових творів у контексті ансамблевої акордеонно-баянної виконавської практики. Висвітлено особливості роботи з партитурами різних типів: класичними – оркестровими, ансамблевими; естрадно-джазовими, які включають літеро-цифрові позначення гармонії, партії ритм-секції, перкусії. З'ясовано, що читання партитур, зокрема естрадно-джазових творів, передбачає не лише точне відтворення нотного тексту, а й глибоке аналітичне осмислення гармонічної структури та тональних модулів, аналіз метро-ритмічних структур, фактурних співвідношень та взаємодії інструментальних голосів, визначення інтерпретативних аспектів щодо джазової артикуляції та стилістики, варіантів імпровізаційних фрагментів. Представлено методичний алгоритм щодо формування навички читання партитур. Проаналізовано специфіку ансамблевого музикування за участі акордеона /баяна, та визначено їх поліфункціональність як інструментів, здатних виконувати мелодичні, гармонічні, басові та метро-ритмічні функції. Зазначено, що у контексті інструментування особливої ваги набувають принципи тембрової доцільності, звукового балансу, функціонального розподілу голосів та стилістичної відповідності виконання. Окреслено основні методичні аспекти щодо інструментування естрадно-джазових творів для ансамблю з акордеоном /баяном (на прикладі твору в стилі самба для дуету акордеона та альт-саксофона), а також визначено роль імпровізаційного компонента як чинника творчої взаємодії між учасниками ансамблю. Зроблено висновок, що системне формування навичок читання партитур та інструментування творів естрадно-джазової стилістики сприяє підвищенню рівня виконавської та імпровізаційної культури, розвитку креативного художнього музичного мислення, збагаченню та популяризації концертного репертуару для ансамблів за участі акордеона /баяна, удосконаленню фахової підготовки майбутніх виконавців. Визначено перспективні напрями подальших наукових досліджень щодо розв'язання означеної проблеми.

Ключові слова: читання партитур; інструментування; ансамблеве акордеонно-баянне виконавство; естрадно-джазова музика; імпровізація; методичні принципи.

STRELCHENKO Kostiantyn –

Honored Artist of Ukraine, Assistant Professor of the
Department of Instrumental Performance Skills
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5100-3656>
e-mail: sunnyside.trio@gmail.com

MALAKHOVA Marharyta –

Candidate of Pedagogical Sciences,
Head of the Department of Instrumental Performance Skills
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8287-5374>
e-mail: m.malakhova@kubg.edu.ua

READING SCORES AND PRINCIPLES OF INSTRUMENTATION OF POP AND JAZZ WORKS IN ENSEMBLE ACCORDION AND BAYAN PERFORMANCE PRACTICE

The article provides a comprehensive analysis of the problem of score reading and the principles of instrumentation of pop and jazz works in the context of ensemble accordion/bayan performance practice. The study highlights the specifics of working with different types of scores: classical-orchestral and ensemble scores, as well as pop and jazz scores that include chord symbols, rhythm section parts, and percussion notation. It is demonstrated that score reading—particularly in pop and jazz repertoire—requires not only accurate reproduction of the notated material, but also in-depth analytical understanding of harmonic structure and tonal modulation, analysis of metrorhythmic organization, textural relationships and interaction of instrumental voices, as well as identification of interpretative aspects related to jazz articulation and stylistics, including possible improvisational elements. A methodological algorithm for developing score-reading skills is proposed. The specificity of ensemble performance involving the accordion/bayan is analyzed, and their polyfunctionality as instruments capable of fulfilling melodic, harmonic, bass, and metrorhythmic functions is defined. It is noted that in the context of instrumentation of pop and jazz works, the principles of timbre expediency, sound balance, functional distribution of voices, and stylistic correspondence of performance acquire particular importance. The main methodological aspects of instrumentating pop and jazz works for an ensemble with accordion/bayan are outlined (using a samba-style piece for accordion and alto saxophone duet as an example), and the role of improvisation as a factor of creative interaction among ensemble members is determined. It is concluded that the systematic development of score-reading skills and the instrumentation of works in pop and jazz styles contributes to enhancing the level of performance and improvisational culture, fostering creative artistic musical thinking, enriching and popularizing the concert repertoire for ensembles featuring the accordion/bayan, and improving the professional training of future performers. Promising directions for further scientific research to solve the identified problem have been identified.

Key words: reading scores; instrumentation; ensemble accordion/bayan performance; pop and jazz music; improvisation; methodological principles.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасних умовах розвитку музичної культури зростає попит на універсальних, технічно підготовлених і стилістично компетентних музикантів-виконавців, здатних працювати в різних музичних жанрах та інструментальних колективах різних типів складів. Разом з тим, сучасна практика

ансамблевого виконавства за участі акордеона /баяна характеризується недостатнім стилістичним розмаїттям репертуарних списків, зокрема відсутністю або незначною кількістю творів естрадно-джазової стилістики в концертних програмах. Насамперед це пов'язано з репертуарною проблемою, відсутністю творів, створених для певного

інструментального складу ансамблю. Такий стан речей актуалізує потребу у збагаченні концертного репертуару за рахунок творчого підходу – адаптації, перекладенні, інструментуванні творів для ансамблів за участі акордеона /баяна. З огляду на це, у системі сучасної професійної музичної освіти та культури актуальною є підготовка фахівців, які володіють інтегрованою компетентністю музиканта, що поєднує виконавську майстерність, креативне художнє мислення, стилістичну адаптивність, теоретичну обізнаність. У цьому сенсі навички читання партитур різних типів, стилів та жанрів (від класичних оркестрових партитур до джазових ансамблевих творів, які включають літеро-цифрові позначення) та уміння щодо інструментування музичного матеріалу з урахуванням функціональних можливостей інструментів стають ключовими професійними вимогами. Уміння читати партитури в таких умовах виступає не лише як технічна навичка, але і як інструмент аналітичного музичного мислення, який забезпечує розуміння фактури, гармонії, метро-ритму, функціональних ролей інструмента, стилістичних особливостей. Робота над інструментуванням естрадно-джазових творів удосконалює виконавську культуру музиканта, розвиває імпровізаційні й аранжувальні навички, що є невід’ємною складовою сучасної практики акордеонно-баянного виконавства. У контексті ансамблевого музикування означена компетентність сприяє якісній колективній взаємодії, коли інтеграція кожного учасника в загальний ансамбль, забезпечує гнучкий баланс між акомпанементом, мелодією, імпровізацією. З огляду на вищезначене, актуалізується потреба щодо комплексного дослідження інтегрованої компетентності сучасного музиканта – здатності до читання партитур та інструментування естрадно-джазової музики у контексті ансамблевого акордеонно-баянного виконавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження вітчизняних музикознавців свідчать про зацікавленість тематикою, пов’язаною з джазовим виконавством та його інтегруванням в українську музичну культуру.

У межах баяно-акордеонного виконавства в українській літературі окремі праці розкривають історію та жанрові особливості акордеонного мистецтва, зокрема його відкритість до естрадних і джазових форм. Так, Т. Пасічинська досліджує генезу акордеонного мистецтва в Україні, що створює базис для розуміння його сучасних функцій [6].

Наукові розвідки К. Стрельченка висвітлюють спектр актуальних питань щодо сучасного виконавства на баяні та акордеоні: аранжування та перекладення естрадно-джазової музики різних стилях для соло та ансамблю, методичні аспекти щодо виконання творів «легких жанрів» з огляду на звуко-темброву специфіку інструментів, стилістичні та метро-ритмічні особливості композицій [8; 9; 10].

Окремі дослідження репрезентують композиторську творчість та етапи формування акордеонно-баянного концертного репертуару

естрадно-джазового напрямку. Так, поява джазово-академічного напрямку в літературі для баяна /акордеона нерозривно пов’язана з жанрово-тематичними творами Віктора Власова [2], який, на думку М. Черепанина, «спираючись на традиції, закладені історичним розвитком джазу вперше здійснив інноваційний експеримент, створивши низку естрадно-джазових п’єс, які адекватно відображають головні стильові напрями цієї музики і вирізняються високою художньою якістю, оригінальністю мелоса, ритмічною винахідливістю, віртуозністю, фактурною новизною» [11, с. 23-24].

Також слід зазначити окремі розвідки з розвитку джазового виконавства в Україні загалом, які не фокусуються безпосередньо на акордеонно-баянному компоненті, але формують контекст розвитку жанру, його місце в національній музичній культурі та освітній сфері [3].

Проблеми джазової естетики, її взаємодії з національними музичними традиціями досліджує Ю. Костандова, акцентуючи увагу на специфічних рисах українського джазового виконавства та його розвитку як культурного явища [4].

Питання синтезу фортепіанного джазового виконання з музикою академічної традиції, з огляду на риси схожості в моделях музичного мислення, прийнятих в академічному і джазовому піанізмі, досліджує В. Полянський [7], підкреслюючи, що «саме у джазі, мистецтві вільному, відкритому на всі боки світу, був підготовлений ґрунт для створення нового синтезу, що не відводить убик від самого джазу, а тільки збагачує його культурний фонд і утворює універсалізм його методу» [7, с. 101].

Для комплексного розуміння виконавської специфіки естрадно-джазової музики, важливими також є аналіз виконавського стилю та інтерпретаційних концепцій провідних представників української та світової акордеонної школи: Віктор Власов (Україна), Мирон Черепанин (Україна), Костянтин Стрельченко (Україна), Арт Ван Дамм (США) [14], Френк Марокко (США), Рішар Гальяно (Франція), Джонні Мейер (Нідерланди) [13]. Значний матеріал для вивчення жанрової стилістики пропонують і видатні музиканти на інших інструментах – В’ячеслав Полянський, Тимур Полянський (фортепіано, Україна), Володимир Копоть (труба, Україна), Сергій Цимбал (саксофон, Україна), Чик Корія (фортепіано, США) [12], Мішель Каміло (фортепіано, Домініканська Республіка) [16], Джо Пасс (гітара, США) [15]. Їхні розвідки та виконавські практики презентують естрадно-джазові композиції різних стилів як привабливі зразки концертних номерів «легкого» жанру в сучасних програмах.

Аналіз науко-методичної літератури та виконавських програм баяністів-акордеоністів засвідчив інтерес щодо означеної проблематики. Разом з тим, спостерігається відсутність досліджень, які розглядають проблему читання партитур та інструментування естрадно-джазових творів у контексті ансамблевої акордеонно-баянної виконавської практики як комплексну здатність музиканта-виконавця, що і обумовлює наш подальший науковий пошук.

Мета статті – теоретично обґрунтувати процес читання партитур та інструментування естрадно-джазових творів як базову компетентність сучасного виконавця-ансамбліста; надати методичний супровід означеним процесам у контексті ансамблевої акордеонно-баянної виконавської практики та професійної підготовки музикантів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інструментально-виконавська підготовка у закладах вищої мистецької освіти не вичерпується формуванням артистично-виконавських навичок майбутніх виконавців, вона передбачає комплексний всебічний розвиток студентів, зокрема розвиток аналітичного, слухового, оркестрового сприймання музичного матеріалу. Робота з партитурами різних типів вимагає від виконавця диференційованого підходу, зумовленого жанрово-стильовими та функціональними особливостями музичного тексту. Класичні оркестрові й ансамблеві партитури орієнтують на ґрунтовний аналітичний розбір фактури, тембральної взаємодії та ансамблевого балансу, тоді як партитури естрадно-джазових творів передбачають володіння гармонічним мисленням, інтерпретацію літературно-цифрових позначень гармонії та поєднання нотного матеріалу з імпровізаційними елементами. У сукупності умінь читання партитур та інструментування, інтегруючись у виконавський процес, забезпечують цілісне розуміння музичної тканини, її структурних, гармонічних і тембрових закономірностей, поглиблюють імпровізаційне мислення, розвивають ритмічну гнучкість, тим самим формуючи комплексну виконавську компетентність, необхідну для професійної ансамблевої та сольної практики.

У практичному контексті читання партитур та інструментування, являють собою інтеграційний місток між музичною теорією, диригентською та композиторською практиками, який виявляє необхідну навичку оркестрового підходу як для диригента, так і для композитора, аранжувальника або виконавця-ансамбліста, оскільки забезпечує цілісне сприймання музичного твору, дозволяє усвідомлювати логіку голосоведення, гармонічну структуру та динаміку розвитку стилістично-ритмічної організації музичного матеріалу. Такий підхід спрямовано на формування у музиканта здатності сприймати музичну форму через призму тембрового, фактурного та ритмічного розгортання, адже поняття «партитура» охоплює не лише графічне зображення музичного тексту, а й складну систему взаємодії тембрів, регістрів і динамічних площин. Читання партитур є процесом аналітичної реконструкції звучання, де за нотним текстом відтворюється акустична реальність.

В освітньому процесі методики роботи з партитурою мають певні алгоритми й спираються на теоретичні засади щодо оркестрової фактури, акустичні принципи звукоутворення, гармонійне співзвуччя тембрів, психологію музичного сприймання та сучасні підходи до інструментування у цифрову епоху.

Важливо дотримуватися *диференційованого підходу щодо читання партитур*, за якого кожен

функціональний рівень опрацьовується окремо: спочатку мелодія, потім басова лінія, далі гармонічне наповнення і, зрештою, їх інтеграція в цілісну фактуру. Такий підхід сприяє кращому засвоєнню матеріалу, запобігає перевантаженню фактури та забезпечує ефективну адаптацію партитурних текстів до виконавських можливостей акордеона /баяна.

Читання партитур доцільно починати з *попереднього аналізу нотного тексту без інструменту*, що включає аналіз форми, типу акомпанементу, фактурних рішень, загальної драматургії твору. Такий підхід сприяє формуванню внутрішнього слухового уявлення музичного твору, що є важливою передумовою переконливої виконавської інтерпретації.

Надважливим наступним кроком є *гармонічний аналіз*, у рамках якого виконавець визначає тональний план, характерні джазові гармонічні формули (блюзові звороти, секвенції), альтеровані акорди. У джазовому контексті читання партитур має специфічні особливості, пов'язані з використанням літературно-цифрових позначень гармонії («цифровок»). Робота з такими джерелами вимагає від виконавця інтегрованого володіння як академічною музично-теоретичною підготовкою, так і практичними знаннями щодо естрадно-джазової гармонії. Для акордеоніста /баяніста важливо навчитися сприймати гармонію не як сукупність окремих акордів, а як логічно упорядкований процес, що розгортається у часі й визначає розвиток твору. Тож, методично доцільним є застосування *функціонального підходу* до читання партитур, за якого акорди та фактурні елементи сприймаються не ізольовано, а як частини логічно вибудованої гармонічної послідовності. Це дозволяє виконавцю прогнозувати розвиток музичного матеріалу, коректно адаптувати фактуру та свідомо і якісно формувати акомпанемент.

Наступним суттєвим компонентом читання партитур є її *метро-ритмічний аналіз*, який у джазовому контексті набуває особливого значення. Виконавець має виявити тип ритмічної організації (приналежність до певного стилю), характерну артикуляцію, метро-ритмічні формули та їх взаємодію.

Особливої уваги потребує формування здатності до *одночасного сприйняття кількох фактурних рівнів* музичного тексту. Для акордеоніста /баяніста це означає паралельне усвідомлення всіх фактурних елементів. Така багатовимірність мислення забезпечує ефективну адаптацію партитурних текстів до виконавських можливостей інструмента, сприяє формуванню цілісного музичного образу та виконавської концепції, обґрунтовує стильову відповідність.

Отже, читання партитур у естрадно-джазовій акордеонно-баянній практиці постає як складний багатоконпонентний процес, який поєднує теоретичні знання, аналітичне мислення, слухову уяву, стильову компетентність, технічну гнучкість виконавця. Саме такий підхід створює підґрунтя для імпровізаційної та інтерпретаційної свободи, а також є основою для формування компетентнісних

умінь щодо інструментування естрадно-джазових творів.

Перші спроби інструментування джазової музики сягають початку XX століття, коли невеликі ансамблі поступово переросли в біг-бенди. Відомі музиканти-аранжувальники – Флетчер Хендерсон, Дюк Еллінгтон, Бенні Картер – сформували класичну модель джазового оркестру, в якій кожна група інструментів отримала власну функцію. Згодом, із розвитком естрадної музики, принципи джазового інструментування почали поєднуватися з елементами симфонічного письма, з використанням у складі колективів струнних та народних інструментів, зокрема акордеона та баяна. В ансамблі акордеон /баян виконує поліфункціональну роль, і, відповідно до виконавських та художніх завдань, забезпечує: мелодичні партії (сольні фрагменти, імпровізації), гармонічний супровід, басову лінію (в окремих конфігураціях), метро-ритмічну пульсацію (акценти, синкопи, ритмо-формули). Виконавець має усвідомлювати, яку саме функцію він виконує у кожній частині твору і відповідно адаптувати під загальний план фактурні, регістрові та артикуляційні рішення.

Створення нової оригінальної ансамблевої концертної програми за участі акордеона /баяна є багатокомпонентним процесом. Значний час займають пошуки нотного матеріалу в естрадно-джазовій стилістиці, опрацювання знайдених композицій та їх адаптація до певного складу колективу та виконавських можливостей ансамблів. Одним із ефективних шляхів оновлення репертуару є створення власних інтерпретацій і аранжувань: перенесення п'єс у нові стилістики, зміна інструментального складу, розробка авторських версій акомпанементу тощо. Важливим компонентом є імпровізація, яка дає змогу виконавцю виявити індивідуальність та надати твору самобутнього звучання. Пошук нових технічних прийомів, звукових ефектів, ритмічних моделей та нестандартних ансамблевих рішень сприяє формуванню індивідуального виконавського стилю колективу.

Серед ключових принципів інструментування естрадно-джазових творів для ансамблю за участі акордеона /баяна можемо виокремити:

1. Темброва доцільність – вибір регістрів і штрихів, що відповідають стилю твору, його характеру та музичній образності.
2. Функціональні ролі – зважений розподіл мелодичного, гармонічного, басового та ритмічного матеріалу в межах ансамблевої фактури.
3. Звуковий баланс – оптимізація фактури з урахуванням акустичних можливостей інструментів та ансамблевої рівноваги.
4. Стилістична відповідність – точне відтворення характерних рис джазової естетики (свінг, ритмічні формули, імпровізаційні моделі).

Технічні властивості інструментів також обумовлюють варіативність у виборі засобів. Так, інструментування творів для ансамблів малих форм, у яких відсутні інструменти ритм-групи, передбачає використання у складі колективу акордеона /баяна з **S.B.** системою лівої клавіатури,

яка забезпечує модель ритм-секції відповідного естрадно-джазового стилю [9, с. 39]. Партія правої руки доповнює цей процес, презентуючи мелодію або її імпровізаційні варіанти. У разі виконання партії акомпанементу акордіоніст /баяніст має чітко дотримуватися обраної ритмічної моделі, стилю та характеру звучання. Лише за цієї умови музика «легкого жанру» в ансамблевому виконанні набуває переконливості, цілісності та виразності.

У межах нашої статті, на прикладі композиції Т. Реніса “*Quando, Quando, Quando*” (в стилі *samba*), яка у своїй першооснові є вокальною (Рис. №1), ми тезисно представимо основні методичні аспекти щодо інструментування естрадно-джазових творів для дуету акордеона /баяна та альт-саксофона (детально методику інструментування цього твору висвітлено в публікації [8]).

- Вибір музичного матеріалу є початковим етапом роботи.

The image shows a musical score for the song "Quando, Quando, Quando" by Tom Renis. It is written for Electric Piano and includes a vocal line with lyrics. The score is in 4/4 time and features various chords such as C, Dm7, G7, F, C#, Gm7, C7, F, Am7, D7, and C. The lyrics are: "Tell me when will you be mine tell me quan - do quan - do we can share a love di - vine please dont make me wait a - gain when will you say Yes to me tell me quan - do quan - do you mean hap - pi ness for me oh my love please tell me when ev - ry mo - ments a day ev - ry day seems a life - time let me show you the way to a joy be - yond com - pare I cant wait a mo - ment more tell me quan - do quan - do say its me that you a - dore and then dar ling tell me when tell me when will you be when".

Рис. №1

У поданому прикладі мелодія, яка призначена для вокального виконання, подається в тональності C-dur. Але з огляду інструментування її для дуету, доцільно здійснити перекладення у більш зручну для обох інструментів тональність F-dur, що забезпечує комфортне звуковедення альт-саксофона та сприяє збереженню природності акордеонного супроводу.

- Надалі варто розглянути питання зміни форми оригіналу, розробити орієнтовний план. Пропонуємо такий його варіант:

1. Вступ – соло акордеона з поступовим підключенням альт-саксофона.
2. Тема – ведучий альт-саксофон у супроводі акордеона.
3. Імпровізаційна частина – ведучий альт-саксофон із акомпанементом акордеона.
4. Варіаційна частина – сольне виконання акордеона з поступовим включенням альт-саксофона.

5. Фінальне проведення теми – перша А-частина виконується альт-саксофоном у змінній тональності під акомпанемент акордеона.

6. Продовження теми (друга А-частина) – сольне виконання акордеона в основній тональності.

7. Продовження теми (В та А-частини) – альт-саксофон із акомпанементом акордеона.

8. Кода (закінчення) – спільне виконання дуєтом. [8, с. 68].

- Працюючи над формою твору, необхідно враховувати потенціал кожного виконавця щодо реалізації індивідуального сольного та імпро-візаційного матеріалу. Планування та розподіл сольючих фрагментів мають здійснюватися з дотриманням принципів художньої доцільності, логіки музичного розвитку та з урахуванням темброво-технічних особливостей інструментів ансамблю.

- У ансамблевому, зокрема дуєтному виконанні, акордеон втрачає першочергове значення порівняно із сольним виконавством і виконує, передусім, функцію гармонічно-тембрової підтримки, де пріоритет надається тембральним співзвуччям, ансамблевій збалансованості, а не індивідуальній віртуозності.

- Гармонійне поєднання тембрів у правій клавіатурі акордеона досягається творчим індивідуальним підходом до регістрових комбінацій, при цьому доцільним є урахування традиційно апробованих виконавських рішень, хоча остаточний вибір завжди залишається за індивідуальними уподобаннями музиканта.

- У процесі створення акомпануючих фрагментів для партії правої руки необхідно враховувати акустичні особливості нижнього регістру акордеона, уникаючи використання в основі акорду інтервалів малої секунди та терції і віддаючи перевагу таким акордовим фактурам, що забезпечують милозвучність і прозорість звучання.

- Доцільним є раціональний розподіл акомпанементних функцій правої та лівої рук акордеоніста в епізодах спільного звучання з альт-саксофоном (Рис. №2), а також продумана організація акомпанементу правої руки під час сольного проведення основної теми з метою збереження мелодійної виразності та ансамблевого балансу (Рис. №3).

Рис. №2

Рис. №3

- Інструментування твору для дуєту різнородних інструментів передбачає урахування тембральних, діапазонних та фактурних особливостей ансамблю, «актуалізує проблему різного підходу до виконавсько-технічних завдань окремих учасників ансамблю, використання різних прийомів у звуковидобуванні, динамічних і технічних можливостях інструменту» [5, с.104]. До прикладу, на відміну від сольної версії, у якій застосовується характерний прийом тремоло міхом із виразним акцентуванням акордів, що підкреслюють ритмічні фігури синкоп (Рис. №4), у дуєтній - акцент робиться на синхронне (tutti) проведення акордових вертикалей на акордеоні у поєднанні з синкопованим малюнком альт-саксофона, що забезпечує гармонійне, темброво збалансоване та ансамблево узгоджене звучання (Рис. №5).

Рис. №4

Рис. №5

- Імпровізація виступає невід'ємною частиною джазового виконавства – «здатність вибудовувати імпровізаційну лінію на основі заданої теми, або виконати популярну мелодію у вишукано перетвореному вигляді є мірилом майстерності виконавця» [7, с. 104]. Ансамблева практика підкреслює значення імпровізаційного підходу в створенні нових версій естрадно-

джазових творів, що дозволяє вільно висловитися кожному учаснику ансамблю й представити оригінальність музичного мислення, продемонструвати різні виконавські техніки та можливості інструмента. В ансамблі імпровізаційні фрагменти будуються на чіткій метро-ритмічній та гармонічній основі, що вимагає від кожного ансамбіста вільного орієнтування у тональності та акордових функціях, контролю над загальним фактурним планом, здатності інтегруватися в колективний імпровізаційний процес без порушення ансамблевого балансу.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Виконавська ансамблева практика естрадно-джазового музикування передбачає широкий спектр вимог до виконавця, що охоплюють технічні, стилістичні та інтерпретаційні аспекти, а також уміння орієнтуватися у естрадно-джазовому репертуарі. Системне опанування знань та умінь щодо читання партитур та інструментування творів естрадно-джазової стилістики, активна ансамблева концертно-виконавська практика сприяють формуванню оркестрово-аналітичного мислення та індивідуального виконавського стилю, розвитку інтерпретаційної гнучкості, імпровізаційної культури, здатності співпрацювати в ансамблях різних складів, збагаченню та популяризації концертного репертуару для ансамблів за участі акордеона /баяна.

Перспективи подальших досліджень варто спрямувати на розробку навчальних програм, методичних рекомендацій, посібників, покликаних на методичному рівні імплементувати комплексну компетентність щодо читання партитур та інструментування естрадно-джазових творів у виконавський процес початкових ансамблів за участі акордеона /баяна. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям щодо інтеграції джазових і естрадних стилів у академічну музичну освіту й сприятиме удосконаленню фахової підготовки майбутніх виконавців.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Булда М. В. Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої половини XX – початку XXI століття: композиторська творчість і виконавство : дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2007. 270 с.
2. Власов Віктор Петрович. Wikipedia. https://uk.wikipedia.org/wiki/Власов_Віктор_Петрович
3. Конончук В. О. Естрадно-джазова освіта в Україні: ретро- та перспектива. (До 30-річчя відкриття естрадного відділення в Київському державному музичному училищі імені Р. М. Глієра). *Молодь і ринок*. 2011. 11(82). С. 99–103.
4. Костандова Ю. Джазова естетика та український мелос: до питання щодо траєкторії розвитку та взаємодії у сучасній виконавській діяльності. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. №2. С. 81–88.
5. Малахова, М. О. Студентський інструментальний ансамбль: технологія командної інтерпретації художнього образу музичного твору. *Освітологічний дискурс*. 2019. № 3-4. С. 26-27.
6. Пасичинська Т. В. Особливості становлення та розвитку акордеонного мистецтва в Україні. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 60. Том 3. С. 57-61

7. Полянський В. А. Фортепіанне джазове виконавство і музика академічної традиції: новий синтез. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 52. Том 2. С. 100-105.

8. Стрельченко К. М., Дидикина Н. О. Методика перекладення естрадно-джазового твору для виконання дуету (акордеон та альт-саксофон) у стилі Самба. *Культура України*. 2025. Вип. 89. С. 62-75.

9. Стрельченко, К. М. Практичний курс естрадно-джазового акомпанементу для баяна та акордеона: навчально-методичний посібник. 2-ге видання, доповнене й перероблене. Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. 253 с.

10. Стрельченко, К. М. Методика виконання творів на баяні та акордеоні в естрадно-джазових стилях. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія «Педагогічні науки»*. 2019. Вип. 142. С. 220–226.

11. Черепанин М. Стильові принципи естрадно-джазової музики Віктора Власова. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 27. том 6. 2020. С. 22-26

12. Carlos Valenzuela. (2017, November 13). Chick Corea: Keyboard Workshop [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=epFmSm26NGM>

13. Deweycheatumnhowe. (2009, October 08) Johnny Meijer - Sweet Georgia Brown [Video]. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=f_07aMhNivs

14. Dr. Hofmann's Electric Kool-Aid Party! (2015, May 23). Art Van Damme Quintet - Manhattan Time (1956) Full vinyl LP [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fIJXRliYZU>

15. GtrWorkShp (Aug 12, 2024) Joe Pass - Original Blues in G [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5LvHCLc2fh4>

16. LOFTmusic. (2017, March 09). Michel Camilo Trio: Caribe (live in Munich, 1990) [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=p5kPnmJUD4U>

REFERENCES

1. Bulda, M. V. (2007). Estradno-dzhazova muzyka v akordeonno-baiannomu mystetstvi Ukrainy druhoi polovyny XX - pochatku XXI stolittia [Pop and jazz music in accordion and bayan art of Ukraine in the second half of the 20th - early 21st centuries: composer's work and performance]: kompozytorska tvorchist i vykonavstvo : dys. ... kand. mystetstvoznastva : 17.00.03; Prykarp. nats. un-t im. V. Stefanyka. Ivano-Frankivsk. 270 s. [in Ukrainian]
2. Vlasov Viktor Petrovych. Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Vlasov_Viktor_Petrovych [in English]
3. Kononchuk, V. O. (2011). Estradno-dzhazova osvita v Ukraini: retro- ta perspektyva [Pop and jazz education in Ukraine: retro and perspective]. (Do 30-richchia vidkryttia estradnoho viddilennia v Kyivskomu derzhavnomu muzychnomu uchylshchi imeni R. M. Hliiera). *Molod i rynek*. № 11 (82). S. 99–103. [in Ukrainian]
4. Kostandova, Yu. (2025). Dzhazova estetyka ta ukrainskyi melos: do pyannia shchodo traiektorii rozvytku ta vzaiemodii u suchasni vykonavskii diialnosti [Jazz aesthetics and Ukrainian melos: on the question of the trajectory of development and interaction in modern performing activities]. *Fine Art and Culture Studies*. №2. S. 81–88. [in Ukrainian]
5. Malakhova, M. O. (2019). Studentskyi instrumentalnyi ansambl: tekhnolohiia komandnoi interpretatsii khudozhnoho obrazu muzychnoho tvor [Student instrumental ensemble: technology of team interpretation of the artistic image of a musical work]. *Osvitlohichnyi dyskurs*. № 3-4. S. 26-27. [in Ukrainian]
6. Pasichynska, T. V. (2023). Osoblyvosti stanovlennia ta rozvytku akordeonnoho mystetstva v Ukraini [Peculiarities of the formation and development of accordion art in

Ukraine]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp. 60. tom 3. S. 57-61 [in Ukrainian]

7. Polianskyi, V. A. (2022). Fortepianne dzhazove vykonavstvo i muzyka akademichnoi tradytsii: novyi syntez [Piano jazz performance and music of the academic tradition: a new synthesis]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp 52. Tom 2. S. 100-105. [in Ukrainian]

8. Strelchenko, K. M., Dydykina, N. O. (2025). Metodyka perekladennia estradno-dzhazovoho tvoriv dlia vykonannia duetu (akordeon ta alt-saksofon) u styli Samba [Methodology for arranging a pop-jazz piece for performance by a duet (accordion and alto saxophone) in the Samba style]. Kultura Ukrainy. Vyp. 89. S. 62-75. [in Ukrainian]

9. Strelchenko, K. M. (2025). Praktychnyi kurs estradno-dzhazovoho akompanementu dlia baiana ta akordeona [Practical course of pop and jazz accompaniment for bayan and accordion] : navchalno-metodychnyi posibnyk. 2-he vydannia, dopovnene y pereroblene. Kyiv : Kyivskiy stolychnyi universytet imeni Borysa Hrinchenka. 253 s. [in Ukrainian]

10. Strelchenko, K. M. (2019). Metodyka vykonannia tvoriv na baiani ta akordeoni v estradno-dzhazovykh styliakh [Methodology for performing works on the bayan and accordion in pop and jazz styles]. Naukovi zapysky Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii «Pedahohichni nauky». Vyp. 142. S. 220–226. [in Ukrainian]

11. Cherepanyn, M. (2020). Stylovi pryntsypy estradno-dzhazovoi muzyky Viktora Vlasova [Stylistic principles of pop and jazz music by Viktor Vlasov]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp 27. tom 6. S. 22-26 [in Ukrainian]

12. Carlos Valenzuela. (2017, November 13). Chick Corea: Keyboard Workshop [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=epFmSm26NGM> [in English]

13. Deweycheatumnhowe. (2009, October 08) Johnny Meijer - Sweet Georgia Brown [Video]. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=f_07aMhNivs [in English]

14. Dr. Hofmann's Electric Kool-Aid Party! (2015, May 23). Art Van Damme Quintet - Manhattan Time (1956) Full vinyl LP [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fIJXRllYZU> [in English]

15. GtrWorkShp (Aug 12, 2024) Joe Pass - Original Blues in G [Video]. YouTube. URL:

<https://www.youtube.com/watch?v=5LvHCLc2fh4> [in English]

16. LOFTmusic. (2017, March 09). Michel Camilo Trio: Caribe (live in Munich, 1990) [Video]. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=p5kPnmJUD4U> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

СТРЕЛЬЧЕНКО Костянтин – заслужений артист України, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Наукові інтереси: методика інструментального виконавства; розробка прийомів акомпанементу; формування ритміко-гармонічних схем естрадно-джазових творів та аранжування і перекладення для акордеона.

МАЛАХОВА Маргарита – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка фахівців у галузі музичного мистецтва; сольне та ансамблеве інструментальне виконавство; диригентська майстерність; перекладення та інструментування творів для ансамблів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

STRELCHENKO Kostiantyn – Honored Artist of Ukraine, Assistant Professor of the Department of Instrumental Performance Skills Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.

Scientific interest: instrumental performance methodology; development of accompaniment techniques; formation of rhythmic and harmonic patterns in pop and jazz works and arrangement and transcription for the accordion.

MALAKHOVA Marharyta – Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Instrumental Performance Skills Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.

Scientific interest: professional training of specialists in the field of musical art; solo and ensemble instrumental performance; conducting skills; arranging and orchestrating works for ensembles.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку 22.12.2025 р.

УДК 37.091.12:004

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-125-129

ЯСНОГУРСЬКА Людмила –

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Рівненського державного гуманітарного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3039-447X>

e-mail: ludmillka21@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

У новітній освітній сфері професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей вимагає інтеграції цифрових освітніх ресурсів (ЦОР) у процес іношомовної підготовки фахівців. Це викликано зростаючими вимогами до мовної та комунікативної компетентності у професійному середовищі, а також необхідністю формування здатності ефективно працювати у глобалізованому цифровому середовищі. Цифрові освітні ресурси надають можливість організувати освітній процес більш гнучко, індивідуалізовано та інтерактивно, що сприяє підвищенню якості іношомовної підготовки.

Хочемо зазначити, що впровадження ЦОР в освітній процес дозволяє: підвищити ефективність формування лексико-граматичних та комунікативних навичок; створювати персоналізовані освітні траєкторії для студентів; підвищити мотивацію та залученість до навчання; розвивати навички самостійної роботи та критичного мислення; здійснювати моніторинг та об'єктивне оцінювання результатів навчання.